

Telegrafu

Organ național-bisericesc

Nr. 6

Str. Schewis

Procuratura de stat

(Of.)

Loco

Abonamentul:

Un an 80 Lei. — Șase luni 40 Lei.

Trei luni 20 Lei.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

== Prețul inserțiunilor, după învoială ==

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului «Telegrafu Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Scurtarea liturghiei

În legătură cu introducerea predicii sistematice aminteam altădată necesitatea de a se scurta și slujba sfintei liturghii, care abundează de repetiția aceluiași ectenii uneori lungi, mai sporite și prin felurite adause cerute de împrejurări și obiceiuri locale; iară de altă parte, liturghiile Sf. Ioan Gură de aur și Vasile cuprind partii, cari nu sânt decât o reminiscență istorică (a celor chemați) cari nu mai au actualitate și nu sânt nici în legătură cu însuși actul consacrării.

Desigur nu este de competența noastră o schimbare volnică, dar în aceeași vreme este o necesitate a vremii și împrejurărilor de viață, ca Sf. Sinod să-și extindă și aici gândul de revizuire, ținându-se seamă de așteptările credincioșilor, — alții decât în primele secole ale creștinismului, — ca și de greutatea care apasă preoțimea trebuind să țină slujba 2½—3 ore și apoi să mai și cuvinteze atunci când dispoziția sufletească îi este scăzută în urma oboselii fizice.

Pentru credincioșii din popor, ca și pentru intelectuali mai ales, cari toți asistă pasiv la o lungă slujbă, una și aceeași aproape în cursul întreg al anului, — după experiențe — e un lucru nesimpatizat, iar pentru preoțime e o povară care o împedecă dela datoria de a rosti cuvântul mântuirii. Faptul acesta trăește în conștiința fiecăruia și nu odată s'a dat exprimare dorinței de a se ajuta în vreun fel. Eu socotesc o soluție în următorul chip:

Utren'a de Duminecă dimineața, ca și din sărbătorile care se vor menține, — căci și aici va trebui o reducere a numărului lor prea mare — să nu se facă. Ori unde bătrânul cantor, cu cei de o vârstă nu s'ar putea împăca, — măsura fiind același sentiment al publicului care se ridică de sfătuitor în toate chestiunile de disciplină bisericească, — să se facă de dimineață fără a fi obligatorie pentru participare. În schimb însă liturghia să se înceapă la ora fixă, anunțată fiind, prin trăgerea clopotului cu ½ oră înainte, pentru a se strânge credincioșii la biserică în vederea începerii slujbei.

Scurt înainte de ora fixată ar intra și preotul pregătind cele pentru proscomidie, începându-și îndată rugăciunile de pregătire la cele 2 icoane și îmbrăcându-se în odăjdii.

Ar da binecuvântarea și ectenia de începere, la liturghia din sărbători așa cum e în liturghie, iar altă dată înlocuindu o cu ecteniile speciale la diferite trebuințe și ocazii.

Până s'ar cânta antifoanele, fără întrerupere cu ecteniile mici care ar rămânea afară, și fericirile, preotul a terminat proscomidia și la mărire și acum ar face intrarea cu evanghelia.

După veniți să ne închinăm s'ar cânta troparele sfântului zilei și a sărbătorii pentru a avea variația după acelea.

Apoi: că Sfânt ești Dumnezeu nostru — Sfinte Dumnezeule, Apostol și Evanghelia.

Ectenia: Să zicem toți s'ar elimina, iar ectenia pentru morți, când se slugește liturghia pentru odihna sufletelor acolora, s'ar pune la ectenia de începere. — Tot asemenea s'ar lăsa afară ectenia: Rugați-vă cei chemați Domnului și cele următoare până: Că sub stăpânirea Ta fiind păziți... în cursul cărui ecfonis s'ar desface antimisul, se însemnă cruciș cu buretele, iar până cântă strana «Carii pe Herovimi», preotul face cele prescise acolo, ieșind cu darurile și făcând pomenirile pentru ca să se satisfacă și obiceiul atât de înrădăcinat, — deși desaprobu cu toată hotărârea târguiala ce se face în bisericile noastre în jurul acestor pomeniri.

«Să plinim rugăciunile noastre Domnului» ar rămânea deasemenea cu încheiere cu tot, și ar zice îndată după asczarea sfintelor pe prestol și tămăiere: Pace tuturor, și celelalte, cu rostirea Credeului. De aici s'ar continua fără schimbare până la «Pre toți sfintii pomenindu-i...» de unde s'ar mai rosti al doilea și al treilea stih: Pentru cinstitele daruri și «Ca iubitorul de oameni... și îndată: Și ne învrednicește pe noi... Tatăl nostru. Și celelalte: Cu frica lui Dumnezeu, Mântuește Dumnezeule poporul Tău, și încheind cu «Totdeauna, acum și pururea... după care se cântă: Să se umple gurile noastre de lauda ta Doamne ca să lăudăm mărimea Ta; în-tărește-ne pre noi întru sfințenia ta, toată ziua să ne învățăm dreptatea ta. Aliluia. — Textul intermediar: «că ne-ai învrednicit pe noi a ne împărtași»... s'ar pune numai când se cuminecă credincioși. Tot asemenea numai în acest caz s'ar rosti: «Drepti — primind... altfel stringând antimisul așează evanghelia și după Aliluia anunță: Cu pace să ieșim, rugăciunea amvonului.

Iar până se cântă, Fie numele Domnului, de 3 ori, preotul se reculege și pregătește să și țină predica, ce acum nu mai poate lipsi, și numai după aceasta face încheierea: Binecuvântarea Domnului preste voi etc. după cele prescise, împărțind anafora.

Astfel socotesc a fi păstrat tot ce este esențial în slujba sfintei liturghii evitându-se — după sfatul Domnului: când Vă rugați, nu ziceți multe — repetiția atâtor ectenii. În schimb însă, liturghia se termină în cel mult o oră și predica în alte 12—15 minute de obicei, preotul fiind însă destul de proaspăt în puteri, iar credincioșii neosteniți prea din cale afară de statul în picioare, — până se va introduce și la noi sistemul băncilor și iarna al încălzirii în biserică, lipsuri care deasemenea alterează în mare măsură asis-

FOIȘOARA

Un preot francez, apostol al binelui

Rândurile următoare ne vor apropia — sufletește — de un preot francez. Ele ne vor descoperi pe unul, care s'a frământat pentru răspândirea binelui, după cum se luptă miile, zeci de mii de preoți în ziua de astăzi, și salutului lui să servească drept îndemn, ca să persevereze cei buni pe cărarea apucată. Astfel de saluturi prind bine sufletului omenesc din ziua de astăzi, când omul se sbate ca nici când altădată între bine și rău.

Ne avem și noi, slavă Domnului, idealității, cari să se poată măsura cu abatele Aigouy. «Popa Tanda» este una din rudeniile apropiate, iar Sărăcenii lui au ceva din Kremlin Bicêtre-ul de lângă Paris.

Dar să ascultăm o referadă despre preotul francez, apostol al binelui:

La ședința publică anuală, din 1906, a «Academiei franceze», a ținut academicianul

René Bazin darea de seamă despre premiile date de Academie pentru «virtute» și — între altele — a scos la iveală pe un preot francez, «creiatorul unei civilizații» nouă la marginea Parisului. Iată cum a vorbit despre preotul acesta idealist scriitorul de talent Bazin:

«...Lista oficială poartă mențiunea aceasta: «Un premiu de 800 de fr. dlui abate Aigouy, directorul operelor (sociale) din Kremlin-Bicêtre (Seine)». Purtătorul acestui premiu este, e drept, directorul unor instituții (sociale), dar este totodată și preotul din Kremlin-Bicêtre și fondatorul parohiei acesteia, în care a venit să se instaleze acum 18 ani, în mijlocul unei populații, de care poți spune că nu forma un mediu pregătit pentru așa ceva. Duminecă, în 4 Mai, pe o vreme friguroasă și o ploaie întezită, treceam prin Paris ca să mergem să ne facem ancheta la fața locului. Era o zi de târg la bariera «de Italia». Chiar acolo unde se întretaie strada, dealungul zidurilor povârnișului spintecat, au așezat oamenii în fața lor, pe cărjele lor sau pe fepele lor, umbrele de 13 centime, de câte 1 fr. 25, de câte 1 fr. 45. Erau chiar și de acelea

de 1 fr. 95; dar, ca să li se manifeste superioritatea și stima, care trebuia să le o arăți, le-au culcat pe o căruță negustorească. Îndată ce am străbătut fortificațiile, de un kilometru lungime, am trecut între două rânduri de instrumente vechi, de haine vechi, de legături de ceapă, de farfurii și ghetărie. Case scunde, grădini, terene necultivate, vagoane ambulante, adunate, mărginesc drumul și, în capătul acestei lungi linii drepte, se rotunzește Kremlin-Bicêtre, orașul în formațiune. Intrăm într-o sală modestă, în care 7 sau 8 notabili din localitate, aproape toți tineri, deliberează asupra interesului la o întreprindere, nu mai știu care. Ai voie aici să te pierzi, fiindcă documentele, care ni s'au înfățișat, și oamenii, pe cari i-am întrebat, ne vorbesc, afară de școli de patronaj pentru tineri, de patronaj pentru fete tinere, de cursuri de învățământ în privința menajului, de o bibliotecă populară, de atelier ca să învețe tâmplarii în abanos, de cuptor economic, da o garderobă, de o societate pentru rufării de copii mici, o casă de prevedere (asigurare) militară, de conferințe de ale lui St. Vincențiu de Paul, o societate pentru

tarea cuviincioasă și concentrarea sufletească în cursul slujbei.

Pentru a face însă din slujbă un act înălțător, pe lângă slujirea solemnă a preotului, care va da cuvinte respicată rostite și însoțite de interpretare exactă, — trebuie să ne întoarcem grija deosebită asupra cântării bisericești pentru a elimina rătăcirile păgubitoare sufletului de care suferă cântăreții noștri, căutând a-i da timbrul artei prin introducerea generală a corurilor bisericești, atât de prețuite la popor ca și la intelectuali. Altădată voi avea prilejul să spun o vorbă mai pe larg și asupra acestei chestiuni importante. Deocamdată supun opinării modul scurtării slujbei sf. liturghii, rămânând deschise unele amănunte cum și o tâlcuire corectă, așa de necesară pentru a înlătura slujba, în atâtea forme, câte biserici.

Pr. P. Morușca.

† Vasile Bălan

Firul telegrafic ni-a adus Sâmbăta trecută trista știre, că un vrednic lucrător în via Domnului preotul Vasile Bălan, în vârstă de 64 de ani, după o viață trăită în muncă cinstită și vrednicie a răposat în Domnul. Singurul fiu al vestitului notar al aceluiași ținut, Nicolae Bălan, a fost binecuvântat cu familia numeroasă de 8 copii. Deși creșterea lor îi va fi pricinuit zile de frământare și îngrijorări multe, — dar a avut parte de mângâierea și mândria dată puținora, de a-și vedea fiul cel mai mare ridicat la cea mai înaltă treaptă de distincție, pe care o putea îmbia sufletul neamului nostru de dincoace de Carpați unui fiu al său, scaunul de Mitropolit al Ardealului.

Dar nu numai în grija familiei, unde a fost un rob al dragostei pentru copiii săi, ci a celei grije o a purtat pentru fiii săi sufletești din Blășfalăul de sus, unde a păstorit cu demnitate ca paroh timp de 40 ani. Mărturie vie sânt biserica și școala, zidite în timpul păstoririi sale. De curând renovată biserica ajutându-o cu cele necesare pe dinlăuntru, nădăjduia să o vadă sfințită de fiul său, I. P. Sfințitul nostru mitropolit Nicolae.

A fost cunoscut în cercuri largi, bucurându-se de stimă și prețuire aleasă din partea tuturor, dar mai ales în acel ținut, al Bistriței, unde n'a fost o mișcare de interes obștesc, n'a fost o acțiune, ori întreprindere de cultură, binefacere, ori bunăstare, în care, dacă n'a stat în frunte, să nu-și fi dat contribuția de muncă și sprijin valoros.

Vreme de 3 ani (1906—1909) a condus și protopopiatul Bistriței, în calitate de admini-

săracii, bolnavi, o casă a familiilor, în caz de boală, grădini muncitorești, o societate pentru coloniile de vacanță pentru copii, cari merg la Recloses, în apropiere de Fontainebleau, alta pentru fetițele stabilite în apropiere de Laon; societatea Plateau de Bicêtre, care nu e altceva decât o nouă parohie în formațiune. Sânt sigur că am uitat ceva.

«În timp ce vizităm sălile, hangarele, cursurile, privesc cum umblă pe lângă noi preotul acesta, care voia, odinioară, să intre în seminarul misiunilor străine și căruia i s'a răspuns: «Vei găsi China la 15 minute dela barierele orașului Paris»; pe preotul acesta, care n'are liniște, fiindcă nici mizeria din jurul său n'are liniște; care s'a consumat pentru Kremlin-Bicêtre până să-și mineze sănătatea; omul acesta încă tânăr, cu pieptul scobit, cu obraji scofalciți, cu ochii căzuți în orbite și care n'are peste măsură de pronunțat decât numai flacăra privirilor sale. Putere, care dă viață, putere a carității, curaj zi de zi, fraternitate fără de cuvinte, dar cari treceți cu mâinile pline de opere bune, — voi sânteți răsplătite în persoana domnului abatele Aigouyl

strator protopopesc, până ce a fost așezat actualul protopop, spre desăvârșita mulțămire a oamenilor de acolo și a autorității bisericești, pentru care fapt din prilejul sărbătorii centenarului nașterii fericitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în 1 Octombrie 1909 a fost distins cu dreptul de a purta brâu roșu din partea Mitropolitului de atunci Ioan Mețianu, și doară o cerință de formalitate de l-a împedecat să nu ajungă protopop, — lipsa de pregătire școlară completă, fapt, care nu l-a împedecat însă să fie unul din cei mai distinși preoți ai bisericii sale.

Deși viguros până în timpul din urmă, s'a stâns pe neașteptate de o boală, ce s'a dezvoltat repede în curs de 2—3 luni, când putea să mai trăiască zile senne în mulțămire și fericire. Dar la cuvântul de chemare a Celui ce toate le orăduște cu adâncă înțelepciune tainică, a putut închide ochii în deplină liniște a conștiinței împăcate, că și-a făcut datoria în viață. Luptă bună a luptat, vrednic este de cununa dreptății.

Domnul îl odihnească cu cei drești, căci amintirea îi va fi neștersă pentru ceice l-au cunoscut.

Aducem I. P. S. Sale, arhierului nostru, și familiei decedatului expresiunea sentimentelor noastre de adâncă durere.

Sâmbătă în 5 Februarie, îndată-ce membrii Consistorului arhiepiscopozan au aflat de îolul I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae, s'au prezentat în corpore înaintea înaltului prelat și prin cuvintele de mângâiere adresate de I. P. Cuvioșia Sa arhimandritul Dr. Ilarion Pușcartiu, vicar arhiepiscopesc, și-au exprimat condoleanța.

Pentru a lua parte la actul înmormântării părintelui său Vasile Bălan, — I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae a plecat Sâmbătă d. a. la Blășfalăul-superior, însoțit de părintele așezor consistorial Mitei Voileanu, prof. sem. Arel Popovici și corul funebreal al clericilor seminariali. Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre veșnică odihnă Luni în 7 Febr. 1921, la ora 11 a. m., în cimiterul bisericii, unde a păstorit.

Memoriul

facultății de teologie dela universitatea din Cernăuți adresat guvernului și corpurilor legiuitoare privitor la concordat

Domnule Ministru,

Cu îngrijorare am luat la cunoștință din diferite organe de publicitate știrea despre lovitura ce se pregătește bisericii noastre naționale prin încheierea unui așa zis «concordat» cu Curia romană.

Ca filii credincioși ai sfintei noastre biserici ortodoxe naționale autocefale și ca dascăli ai viitoarelor preoțimi avem imperioasa datorie de a ne spune și noi cuvântul, de câte-ori amenințăm vre-o primejdie această instituție divină. Și o astfel de primejdie ne amenință prin cererile nemotivate ale catolicismului în forma proiectu-

lui de concordat, prezentat de scaunul papal din Roma.

Sântem pentru libertatea deplină a cultului, asigurată fiecărei confesiuni, dorim să trăim în pace cu cetățenii noștri de altă credință, dar nu putem admite să se știrbească drepturile noastre!

Oricărei biserici, oricărei credințe i s'a asigurat și garantat libertatea prin constituția regatului României, și orice biserică și confesiune se poate manifesta liber în cadrele legilor statului. A cere acum încheierea unui concordat cu Scaunul papal este inutil și neavenit. Orce stat are putința de a garanta tuturor cetățenilor săi toate libertățile, fără intervenția unei puteri străine, fie ea un stat suveran, sau o persoană exterritorială, cum este episcopul sau papa Romei.

Concordatele sânt o rămășiță din vremurile când biserica apuseană tindea la o stăpânire politică în loc să se mulțumească cu păstorirea sufletescă a fiilor ei, cum a poruncit-o Mântuitorul nostru Isus Hristos întregii biserici creștine, spunând că împărăția lui nu este din lumea aceasta.

Imprejurarea că papa dela Roma până la 1870 era și suveran al «Statului pontifical» a ușurat încheierea concordatelor. Dar soarta acestor concordate este caracteristică. Concordatele s'au încheiat între papa, ca șef al bisericii occidentale catolice și statele catolice (cu excepția Rusiei) pentru a regula situația bisericii catolice în statul respectiv. Totuși dela început în timpurile moderne, fiecare stat și-a asigurat drepturile de deplină suveranitate, — mai mult: fiecare stat dela început a publicat legi, cari au făcut stipulațiile concordatelor iluzorii.

Așa s'a întâmplat cu concordatul încheiat cu Napoleon la 1801, așa s'a întâmplat cu concordatul încheiat cu Bavaria la 1817, o soarte asemănătoare a avut concordatul încheiat de papa cu Austria la 1855, cu toate că acesta a fost cel mai favorabil pentru curia romană. În Franța nu s'a publicat concordatul decât în 6 April 1902 împreună cu așa numitele «articole organice», cari între altele prevăd următoarele măsuri: Art. 1. Nici o bulă, nici un brevet, rescript, decret, mandat, nici o diplomă de instalare, nici un act de instituire și nici altă scrisoare a curiei romane, referindu-se chiar și numai la interese particulare, nu se poate primi, publica, tipări sau executa pe altă cale fără a asentimentului guvernului francez. Art. 2. Nici o persoană, poarte ea numele de nunțiu, legat, vicar sau comisar apostolic sau orice altă numire, nu poate exercita o funcțiune privitoare la biserica galicană nici pe teritoriul francez, nici altundeva fără asentimentul guvernului francez. Art. 20. Episcopii, fiind obligați de a rezida în diecezele lor, nu le vor putea părăsi decât cu asentimentul guvernului francez.

Și concordatul bavarez din 1817 s'a publicat numai în 1818 împreună cu așa numitul «edict al religiei», care-l desființează în parte, și guvernul bavarez a luat în timpul următor multe măsuri cari contrazic concordatul. Până și în Austria concordatul a fost limitat în stipu-

«Pe învelitoarea diformă a dosarului Kremlin-Bicêtre am găsit o adnotare scrisă de-a latul, o scrisoare frumoasă, hotărâtă, concepută astfel: «Marele premiu din 1913 pentru creatorul minunat al unei civilizațiuni». Aceasta este acelaș lucru: o civilizație în locul barbariei, atât de grele de trăit...» (Rev. «Les Annales», 30 Noiembrie 1913).

Ilie Marin.

Dare de seamă

Rodica în vârtejul războiului, povestire de Constanța Hodoș. Editura librăriei Sococ et Co. S. A. București, 1921. (850 lei) cu ilustrații numeroase.

Neobosita noastră scriitoare, doamna Constanța Hodoș, ne oferă de astădată o povestire pentru tinerime. Va procura multă bucurie cartea aceasta tineretului nostru, căci — într-o formă literară frumoasă, într'un stil ușor și atrăgător — își vor reaminti mulți neazurile prin cari au trecut în decursul războiului mondial.

Rodica era o fetiță de 14 ani, când a izbucnit războiul mondial — «de ani, o ho, a trecut de zece», — o recomandă autoarea cetitorilor ei iubiți. — Din Câmpina, unde-i este tata

funcționar, e silită să se refugieze cu părinții și cu o sorioară, mai întâi la Ploiești și mai apoi la Iași, și să petreacă în exil până după încheierea păcii.

Iscușința ei, deșteptăciunea Rodicii este nu numai o bucurie pentru părinți, dar totodată și un ajutor prețios. Ea nu-și pierde capul în nici o situație. Pretutindeni sare într'ajutor, la gări, când e mama și sorioara bolnavă, când e vorba să se îngrijească ea de mâncare. Vioclușnea ei și dragălașia ei îi asigură dragostea tuturor. Este o adevărată «cercetașă».

Și de astfel de «cercetașe» avem noi trebuință în zilele noastre, «cercetașe», care caută cărările inimii omenești și le curăță de polomidă.

Cartea aceasta este scrisă în serviciul «cercetașiei» acesteia — și de aceea e vrednică de a fi pusă în mâna fiecărui copil de al nostru, dela 7—8 ani încolo. Părinții n'au să regrete prețul cărții, căci vistieria sufletului se va sporii.

Dna Hodoș, care a împlinit zilele acestea 30 de ani de activitate literară, poate să fie satisfăcută, că a contribuit cu încă o cărămidă la edificiul, de care n'are să-i fie rușine.

(Cartea se vinde și la Librăria arhiepiscopozană, Sibiu).

Ilie Marin.

lașunile sale prin legile din 1868, și după ce la 1870 se privea de desființat, legea din 7 Mai 1874 declară în Articolul I. că patenta imperială din 1855 (care conținea concordatul) se desființează întregul ei cuprins». Iar § 1 anunță ca principiu valabilitatea legilor statului și ale celor bisericești, întru cât acestea din urmă nu ar fi în contradicție cu cele dintâi.

Și totuși concordatele acestea asigurau statelor francez, bavarez și austriac, deplina suveranitate, numirea arhiepiscopilor, episcopilor, vicarilor, prepozițiilor, canonicilor, profesorilor ș. a. prin Primul Consul prin Rege sau împărat și supravegherea statului. Cu toate acestea s'au desființat fie pe calea juridică, fie pe cale practică, fiindcă statul are dreptul și datoria și putința de a-și regula el însuși toate afacerile interne. Ce conține însă proiectul curiei romane care a fost prezentat guvernului nostru? O sumă de pretenții pe care nu le poate împlini un stat, oricare ar fi el, fără a-și știrbi suveranitatea, pe care le poate primi cu atât mai puțin un stat ortodox, și pe care nu le poate admite cu nici un chip biserica noastră națională ortodoxă.

Chiar articolul prim conține o provocare la adresa bisericii noastre, provocare ce nu poate rămâne fără răspuns. Conform § 21 din Constituția Țării, «Religia ortodoxă a răsăritului este religia dominantă a Statului Român».

Iar în legea sinodală se spune expressis verbis că Sfântul Sinod al Bisericii autocefale române este membru al Sfintei Biserici Ecumenice și Apostolice a Răsăritului, al cărei cap este Domnul nostru Isus Hristos». Prin Simbolul credinței mărturisim că credem într-o «săntă sobornicească și apostolică biserică — prin urmare nu poate să poarte biserica occidentală catolică, ce s'a desfășurat în 1054 de biserica adevărată a lui Hristos în legislația unui stat național ortodox numirea de «Apostolică», ci numai de «Biserică romano-catolică», numirea pe care o întrebuițează față de Rusia însăși curia papală în convenția dela 1847. Și s'ar putea încheia cu statul nostru o convenție cu o biserică fără a aminti că drepturile bisericii noastre strămoșești rămân neatinse?

Poate admite un stat existența a doua episcopii catolice exempte? Se poate admite cererea de a înființa o episcopie unită pentru 22.000 suflete în Bucovina, și alta catolică pentru 90.000 în același colț al vechii Moldove? Dar nici Austria cea catolică, perpetua și tradițională dușmană a bisericii și națiunii noastre, n'a îndrăznit să facă astfel de episcopii!

Numirea și instituirea arhiepiscopilor, episcopilor și prepozițiilor catedralelor numai prin Papa este o pretențiune pe care n'a recunoscut-o Curiei romane nici un stat. Concordatul francez prevede numirea episcopilor prin Primul Consul, în mâna căruia trebuiau să depună episcopul jurământ de fidelitate, pe când preoții erau obligați la jurământ față de autoritățile civile designate anume. Și Bavaria avea dreptul de numire, Bavaria care și-a asigurat pe lângă acestea prerogativele Coroanei («Kirchenoberhoheitsrechte»). Tot așa avea dreptul de numire și prezentare împăratul Austriei. În Rusia, care nici n'a primit concordatul de lege, nu se putea numi nici un funcționar bisericesc catolic fără asentimentul guvernului.

Proiectul de concordat al curții romane cu România nici nu ține cont de existența guvernului nostru și de suveranitatea Regatului. Intențiunea de a avea două episcopii supuse direct curiei papale, numirea tuturor episcopilor și a celorlalți d'ignitari «pleno jure» conform cu noul codice de drept catolic prin papa fără intervenția M. Sale Regelui și a guvernului, numirea superiorilor și profesorilor seminariilor «exclusiv» de episcopul catolic, cererea unei școli superioare teologice «agregată Universității» din București, fără a întreba această înaltă instituție autonomă, — toate aceste pretențiuni nejuste menite să creeze un stat în stat nu jignesc numai biserica noastră națională ortodoxă, dar constituie totodată un dispreț față de suveranitatea statului nostru. Unde s'a mai pomenit ca să admită un stat funcționarea unei comisii pentru delimitarea episcopiiilor — prezidată de un legat papal? Astfel de pretențiuni putea avea biserica papală în evul mediu, când papii se luptau cu împărații romani de națiune germanică pentru stăpânirea politică. Astăzi — astfel de presupunții, când nu sânt jignitoare, sânt cel puțin neavenite.

Domnule Ministru, biserica noastră strămoșească a avut un rol atât de înălțător în tre-

cutul nostru. Ea a fost maica neamului nostru. Ea a fost scutul nostru împotriva undelor barbare, ea a fost sprijinul nostru împotriva agresiunilor catolicismului cuceritor, în serviciul căruia se puseră regii Ungariei și împărații Habsburgi, ea a fost ocrotitoarea culturii noastre. Și astăzi când regalitatea apostolică ungară, care a fost o uneală de catolicizare și desființare a neamului nostru în mâna Curiei papale, e de domeniul istoriei, astăzi când casa de Habsburg care la 1700 a rupt o parte din frații noștri de sânge unindu-l cu catolicismul, pentru a izola și desface pe românii din Transilvania de frații lor din Principatele totdeauna combătute de Austria catolică, astăzi când dinastia aceasta s'a pogorât din gloria imperială, curia romană vine să ne impună un tratat pe care nu l-ar fi admis nici o Austrie! Cea mai credincioasă fiică a papei, Austria, a desființat concordatul dela 1855 după câțiva ani în întregime, Franța l-a făcut iluzoriu prin «Articolele organice», Bavaria prin «edictul religiunii», Rusia nici nu l-a publicat măcar și nu l-a îndeplinit nici odată; toate aceste state au asigurat libertatea bisericii romano-catolice prin legi ale statului; chiar statele acestea mari dintre care trei eminentemente catolice, au arătat inutilitatea concordatelor. Și astăzi încearcă curia romană să ne impună nouă Stat ortodox, stipulațiuni care taia adânc în suveranitatea Statului nostru și jignesc simțitor biserica noastră strămoșească. A încheia un concordat este inutil, a încheia un astfel de concordat este trist, umilitor și jignitor.

Domnule Ministru, — ca fii credincioși ai sfintei noastre biserici, ca cetățeni devotați ai statului nostru, ne ridicăm cu toată hotărârea împotriva aștorfel de tendințe. A fost o împereșată datorie a noastră de a apăra biserica noastră, de a ne spune cuvântul, de a lămuri, de a pune lucrurile în adevărata lor lumină.

Ar fi fost o neiertată greșală dacă am fi tăcut. Vrem libertatea tuturor, dar nu admitem jignirea noastră!

Vă rugăm Domnule Președinte, să comunicați acest memoriu și onoratului guvern, care nu ne îndoim că va ține cont de glasul nostru și va apăra cum se cuvine suveranitatea și demnitatea statului nostru și drepturile și libertatea bisericii noastre strămoșești. —

Colegiul Profesorial al Facultății de Teologie pe lângă Universitatea din Cernăuți:

Dr. în teologie și filosofie, *Nicu Cotlarciuc*, Decanul facultății de teologie, profesor titular pentru teologia practică și suplinitor pentru Morală. *Dr. Vasilie Tarnavski*, prorectorul Universității și prof. titular pentru testamentul vechiu. *Dr. Vasile Gheorghiu*, prodecanul facultății și prof. titular pentru testamentul nou. *Dionisie Ieremijew*, prof. titular pentru teologia practică. Dr. în teologie și drept, *Valerian Șesan*, prof. pentru drept bisericesc. Dr. în teologie și filosofie, *Romul Căndea*, prof. pentru istoria bisericească. *Dr. Nicu Cotos*, prof. pentru teologia fundamentală și suplinitor pentru Dogmatică.

Congresul dela Glasgow

Delegați, invitați din toate părțile globului pământesc, au sosit în prima săptămână a lui Ianuar a. c. la *Glasgow*, pentru a participa la mișcarea studenților creștini din Marea Britanie și Irlanda.

Au venit reprezentanți și din Australia, făcând o călătorie lungă de opt săptămâni.

Congresul l-a deschis Lordul *Grey*, fost ministru de externe la începutul marelui război și cetățean de onoare al Glasgowului.

Din România iau parte: Arhimandritul *I. Scriban*, dșoara *Stratilesco*, studentul basarabean *Budeanu*, bucureșteanul *Landau*, student în Manchester. —

Din scrisorile trimise de părintele *Scriban* Universului din București, mai aflăm următoarele:

Lordul *Grey* se ivește la masa de seară în casa studenților. Ei sânt prezentați, mă întrebă ce e prin România? Stăm la aceeași masă. Nu-mi pot lua ochii dela el, gândindu-mă că acesta e bărbatul care a avut un rol atât de hotărâtor la începerea marelui război.

Terminăm masa iute. Ne grăbim să mergem la recepțiune. În foarte spațioasa aulă a universității, în formă de biserică, sânt deja mii de persoane care forfotesc. De jur împrejur, mese cu ceai și prăjituri. La intrare, stă

rectorul, întru întâmpinarea tuturor. E în togă de catifea roșie închis, brodată cu fir de argint. Oaspeții i se prezintă, dau mâna cu el și cu alți demnitari ai universității. Toti deschid ochii mari când aud că sânt *from Roumania* (din România). O mare vioiciune domnește. La fiecare pas conversațiunile se încheie cu unii și se leagă cu alții. Câți cunoscuți nu întâlnești din *Mișcarea studentească creștină*! A doua zi, dimineața la 10, ne adunăm cu toții în imensa sală de conferințe *St. Andrews Hall*. Mi se spune că cuprinde 4500 de persoane. Apariția Lordului *Grey* pe scenă e salutată cu aplause. Sânt momente de mare emoțiune. La sunetul orgii, sala întreagă cântă imnuri religioase, de o pietate care-mi furnică toată frința. Aici e toată lumea. Sânt reprezentate 36 de națiuni: japonezi, chinezi, africani etc. Toată sala e în picioare și cântă. Valul iubirii de umanitate se revarsă în inimi. Toți sânt una în *Isus Hristos*. El este, de sigur, prezent între noi. Toate buzele rostesc «Tatăl nostru», fiecare în limba lui.

Lordul *Grey* se suie la tribună, rostește un discurs de adâncă însemnătate socială, politică și religioasă: toți ochii sânt țintă la el.

Omul de stat cere pătrunderea ideii *creștine* în conducerea politică a popoarelor, și declară că viitorul e asigurat numai dacă o simțire idealistă străbate relațiunile dintre neamuri. Dacă nu se poate avea o lume nouă, putem avea însă o *lume mai bună*. Lupta este între idealism și materialism. Trebuie să facem imposibile războaiele viitoare, ori — lumea civilizată se prăbușeste. «Schimbarea condițiunilor externe nu poate produce singură o lume mai bună... Trebuie să meargă paralel o îmbunătățire în adâncirea și întărirea sentimentelor morale ale oamenilor». Nici o țară singură însă nu poate face o lume mai bună, ci *toate* trebuie să lucreze în aceeași direcție. — Discursul produce mare emoțiune. După ședință se discută mult asupra lui. Urmează salutarea adresată diferitelor națiuni. Țările sânt citate în ordine alfabetică. Rând pe rând reprezentanții se scoală și sânt aplaudați. Francezii sânt cei mai numeroși: 22. Eată și numele *României* răsunând dela tribună. Ne sculăm și mulțumim aplauselor de salutare, care răsună pentru noi. Conferința apoi se împarte în diferite săli, pentru a asculta subiecte la care lumea aleargă setoasă.

La masă legări de cunoștințe la fiecare pas, veselie fără margini și... fără vin. Singura băutură e *apa*.

Amânare

Conferința protopresbiterilor și administratorilor protopresbiterali din arhidieceză a fost convocată din partea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru *Nicolae* pe ziua de 27 Ianuar (9 Februar) a. c. având a se pertracta și discuta mai multe chestiuni actuale de importanță deosebită.

Ivindu-se tristul caz al decedării părintelui *Vasile Bălan*, tatăl I. P. S. Sale, conferința a fost amânată. O nouă convocare se va comunica în timpul apropiat.

Reorganizare

În județul Sibiu s'au luat măsuri în scopul de-a se reorganiza *partidul național român*. S'a lansat către cetățenii județului un apel semnat de următorii domni din Sibiu: Dr. Enea *Andrea*, A. Bărsăneanu, Dr. L. Borcia, N. Bratu, I. I. Lăpădatu, N. Petra-Petrescu, Dr. V. Preda, Dr. O. Russu, Dr. I. Stoichița, Dr. I. Stroia și N. Togan.

În scurtă vreme se va convoca o conferință a fruntașilor din comunele Sibiului, spre a face organizația pe județ.

Apelul fruntașilor sibiieni sfârșește cu următoarele cuvinte:

«Urmând unei cerințe poruncitoare a vremii statele caută astăzi o așezare nouă, bazată pe principiul dreptății, chemând la viața de stat și la conducere, în toate trebile de interes public, întreg poporul. Omenirea s'a convins, că numai în felul acesta, prin democrație, statele sânt clădite pe temelii trainice. Noi, românii din Transilvania, sântem după firea și structura noastră socială democrați și nu putem înțelege altă așezare a statului, decât una democratică. De aceea *partidul național român* este alătura de partidul fărănist din vechiul regat și

cel din Basarabia, alături de democrații Bucovinei și alături de partidul naționalist-democrat, luptând împreună cu aceste, ca organizarea României întregite să se facă pe baze democratice, — dar totodată fiind gata a da concursul său și altei formațiuni politice, pentru soluționarea problemelor, care privesc necesitățile și interesele vitale ale statului. Pătrunși de răspunderea ce trebuie să apese — între împrejurările grele de azi — orice suflet românesc, noi, vechi aderenți ai partidului național român, am luat inițiativa pentru reorganizarea partidului în județul nostru».

Pregătiri ungurești

Infrățirea din Cluj publică, într'un număr mai nou, programul de acțiune iredentă maghiară. Eată câteva porunci impuse maghiarilor din Ardeal, cu scopul îndrăzneț de a distruge instituțiile noastre și a submina temelia statului român:

1. Să căutați, voi maghiari ardeleni, să puneți mâna pe bunurile mobile și imobile din Ardeal.
 2. Să boicotați toate întreprinderile românești.
 3. Să înființați societăți culturale și biblioteci iredentiste în fiecare sat; să păstrați harta Ungariei vechi în fiecare casă.
 4. Broșuri de propagandă vor fi distribuite străinilor cari vizitează România.
 5. Să nu trimiteți copii la școli românești.
 6. Să batjocoriți pe ungurii filoromâni.
 7. Să provocați revolte muncitorești, și în armată.
 8. Să ascundeți arme, pentru a le avea în caz de revoltă.
 9. Să țineți Budapesta în curent cu cele ce se petrec în armată.
 10. Funcționarii căilor ferate să i câștigați pentru cauză noastră.
 11. Să sprijiniți mișcarea republicană.
 12. Să susțineți relații cu socialiștii extremiști.
 13. În sași să susțineți ideea, că sânt oameni superiori românilor, și că trebuie să păstreze legături cu vechea conducere maghiară.
 14. Să strângeți prietenia între unguri și sași, și să pregătiți antisemitismul.
- «Ungurii să fie neconținut pregătiți, să scuture, la semnalul dat, jugul românesc». —
- Desvăluirile acestea trebuie să ne îndemne mai ales a fi cu ochii deschiși și a denunța orice încercare d'a răsturna starea de azi în Ardeal.

Știrile zilei

Memoriu. Publicăm în numărul de față al ziarului nostru, după G. B., memoriul bine motivat al facultății de teologie dela universitatea din Cernăuț adresat guvernului și corporurilor legiuitoare, privitor la concordat. Dl I. Nistor a depus acest memoriu în ședința senatului din 3 I. c.

La universitatea din București s'au înscris în anul acesta zece mii de studenți.

Sărbarea zilei de 24 Ianuar (6 Febr.) s'a făcut în Sibiu prin o festivitate în legătură cu serviciul divin celebrat în catedrală. Au asistat elevii și elevele școlilor românești din localitate împreună cu corpul didactic și un numeros public. A vorbit despre însemnătatea zilei, dl I. Isacu, profesor la liceu. Corurile, bine executate, au contribuit d'asemenea la înălțarea sufletească a ascultătorilor.

Circumscripțiile electorale. Art. 2 din proiectul de lege a reformei electorale pentru alegerile la adunarea deputaților și senat prevede că teritoriul regatului trebuie împărțit în circumscripțiuni electorale de câte 250 mii alegători. S'a alcătuit o comisiune, care după datele ultimei statistici a populației din toate teritoriile regatului, să procedeze la împărțirea regatului în circumscripțiuni electorale, conform proiectului de lege.

Recrutările contingentului 1922 se încep în 15 Februar a. c. și durează până în April.

† **Augustin Paul**, a răposat în spitalul din Cluj. În anii tinereții redactase câțiva timp Gazeza din Brașov de sub direcția lui Aurel Mureșanu. Mai târziu a fost secretar la consulatul român dela Budapesta; în vremea din urmă a lucrat în ministerul ardelenesc dela București. Ca ziarist și ca slujbaş s'a distins prin idealismul său și prin hărnicia omului, care iubește munca.

Reducerea sărbătorilor. Ministrul Argetoianu a declarat în ședința camerei dela 3 I. c. că într'un consiliu de miniștri s'a hotărât reducerea numărului sărbătorilor naționale. Se spune că toate sărbătorile acestea vor fi unificate în ziua de *zece Mai*.

Rezultatul alegerilor parțiale: La Români este ales dl *I. G. Duca*, liberal, pentru cameră; la Sânmărtin dl *O. Prie*, guvernamental, pentru cameră.

Di Brătianu renunță la mandatul de deputat. Unul din're deputații camerei, dl Carol Davila, a cerut în ședința din 1 I. c. să se aplice dlui Ionel Brătianu prevederile regulamentului pentru absență nemotivată dela ședințele camerei. Șeful partidului liberal, dl Brătianu, a răspuns prin o scrisoare, în care spune președintelui camerei că nu poate să participe la lucrările parlamentului și cere să i se aplice regulamentul. După trecerea a 20 de zile, începând cu 2 Februar, prevăzute de regulament, camera se va pronunța asupra anulării mandatului său de deputat.

Di profesor N. Iorga părăsind Parisul, s'a dus la Strassburg, de acolo în Italia, la Turin și Milan. În toate orașele acestea, ilustrul nostru istoric a ținut conferențe. Din Italia, dl Iorga s'a înapoiat în țară.

Reforma agrară este aspru criticată de presa sașilor. E știut că sașii sânt, de obicei, oameni înstăriți, având 200—1000 jughere. Averiile acestea întinse, ca și ale altora, vor fi supuse exproprierii, căci așa cere duhul democratic al vremii, care nu mai recunoaște privilegiiile.

Capela ortodoxă română din Satu-mare s'a inaugurat în 27 Ianuar a. c. Episcopia Oradei mari a fost reprezentată prin părintele protopop Horvat, care a oficiat serviciul religios împreună cu preotul Răuț.

Concert în Sibiu. Reuniunea meseriașilor români dă un concert, cu bogat și variat program, în sala dela *Unicum*, Sâmbătă în 12 I. c. După concert urmează dans.

Schimbarea coroanelor în Ungaria se va face în curând. Schimbarea aceasta este foarte grea, din cauză că sânt trei feluri de bani: Emisiunea băncii austro-ungare, banii comuniști, și cei din cassa de depunere a poștei.

Crezut mort. Pavel Șinca din Estergom (Ungaria) a fost depus în capela cimitirului din localitate spre a fi înmormântat a doua zi. Peste noapte Șinca s'a trezit, și zbătându-se a căzut jos cu cosciug cu tot. Vă închipuiți spaima familiei, când s'a pomenit cu el.

Membri noi la Reuniunea meseriașilor români din Sibiu s'au înscris: a) *membri fondatori:* Nicolae Băltăreț, adv., Dumitru S mionescu, comerciant pentru import-export, Manole Vidrighin, măcelar, Rășinari; b) *membri pe viață:* Ioan Borjea, măestru blănar și Maria Borjea, soție de măestru blănar. Ioan Pinciu, culegător tipograf și Nicolae Stanciu, măestru croitor.

Reprezentanța Ciorobeia, amânată din cauze neprevăzute, se ține Vineri în 11 Februar la Unicum, Sibiu. Inceputul la ora 8 jum. seara.

Cinema Apollo, Sibiu, Piața Herman. În 9 și 10 Februar: *Jertfa ruletei*, dramă în 5 acte, cu Mady Christians. În 11 și 22 Februar: *Urme în zăpadă*, mare dramă în 5 acte. Inceputul la ora 6 și jumătate și 8 și jumătate seara.

Nr. 108—921

(10) 1—1

Publicațiune de vânzare de lemne

Comuna Cristian (Grossau) publică, cumea în partea de pădure numită «Cioara Pucioasa» se vând în teritoriul de 22 jug. catastr. lemne de brad la înălțimea pept și pretuite la 4026 m. lemne de construcție și 1200 metri steri lemne de foc, la primăria comunală Cristian în 5 Martie 1921 la ora 11 a. m. în licitație publică verbală.

Prețul de strigare este 72,855 Lei.

Vadiul este 7286 Lei.

Masivile lemnoase nu se vând sub prețul de strigare. Condițiunile de licitație și de contract se pot vedea la primăria comunală Cristian în orele oficioase.

Cristian, la 6 Februar 1921.

Primăria comunală.

(8) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa a III. Vârta cu filia Valea Lungă protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenții cu prealabilă încunoștiințare a subscrisului protopresbiter, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a cânta, cuvânta sau celebra.

Vârta, la 16 Ianuarie 1921 st. v.

Silviu Andrica,
paroh pres. comit.

Aron Modre
notar.

Oficiul protopresbiteral ort.rom. al tractului Iliu.

Constantin Moldovan
protopop.

Nr. 78/920

(9) 1—3

Concurs

Pantru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a Măceu din protopresbiteratul Hațegului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul deschis, iar concurenții — cu prealabila încunoștiințare a subsemnatului — se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, respective celebra.

Hațeg, în 10/23 Ianuarie 1921.

Oficiul protopresbiteral ort.rom. al tractului Hațeg în înțelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află de vânzare următoarele cărți:

Dr. P. Șpan: Călăuza Noului Abcedar.

— Cartea de cetire a II-a.

— Poveștile în educația școlară.

— Treptele formale ale învățământului.

— Școala lui Șaguna.

— Lecții de psihologie.

— Lecții de pedagogie.

— Idei pregătitoare în pedagogie.

— Lecții de didactică.

— Intrebări de educațiune și instrucțiune.

— Dr. Daniil P. Barcianu, viața și activitatea lui.

Comandele se pot expeda prin postă contra rambursă.

A apărut și se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană**

Calendarul arhidiecezan pe an. 1921

PREȚUL: cu Șematism 10 Lei, — fără Șematism 8 Lei. — Plus porto postal 2 Lei